

160313 Jungfru Marie bebådelsedag, 2:a årg. Björn Helgesson

När Pauslus sitter i fängelse skriver han till de kristna i Efesos och manar dem att leva i fred. Orden lyder: *Ha fördrag med varandra i tålmod och kärlek. Sträva efter att med friden som band bevara den andliga enheten: en enda kropp och en enda ande, liksom ni en gång kallades till ett och samma hopp.* (Ef. 4). Vi kristna är kallade till enhet men knappast till enhetlighet, för det skulle vara människofientligt. Vi är alla skapade till att kunna tänka själva och den fullständiga sanningen finns inte tillgänglig för någon av oss - den bärs av kyrkan gemensamt och då menar jag inte ledarskapet utan alla kristna. Vi måste i kyrkan orka bära olika synsätt utan att den andliga enheten löses upp. Detta uppnår vi inte genom underkastelse under andras anspråk utan genom ödmjukhet och ett fördjupat studie av bibelordet. Bristen på studie av Guds ord är det största hotet mot vår tro. På det personliga planet ska vi vara villiga att böja oss för varandra och alltid tänka väl om varandra men när det gäller trons sanningar får vi inte backa för fridens skull. Martin Luther pratar mycket om detta. När det gäller våra personliga relationer säger han: *"Lär dig tyda allt som du hör om din nästa till det bästa, ja, håll det helst gömt och glömt, så att du kan verka för och vidmakthålla frid och sämja."* (Kommentar över Bergspredikan). Men när det gäller trons sanningsfrågor blir han skarp och rent utsagt oförsonlig. Han är inte beredd att backa ett steg om inte hans motpart kan överbevisa honom med bibelordet.

En fråga som genom tiderna väckt strid är hur vi kristna bör förhålla oss till Maria och andra människor som finns i bibeln och kyrkans historia. Och idag är det först Maria som är i centrum. Hon har i vår kyrka tre särskilda dagar; 4 advent, Kyndelsmässodagen, som i år inföll 31 januari då vi minns och firar hur Jesus bärs in i templet av Maria och Josef, och så denna dag som 1684 blev en firningsdag i Romersk katolska kyrkan och alltid infaller 25 mars. Vår kyrka behöll denna dag i sitt kyrkoår men låter den alltid infalla söndagen före Palmsöndagen oavsett när påsken infaller. Datumet varierar alltså för oss lutheraner. Maria kallades i vårt land tidigare "vår Fru" vilket gav upphov till den väldigt svenska ordet "våffeldagen" som fortsatt - efter romerskt bruk - infaller 25 mars oavsett när påsken firas. I år har vi en ovanligt tidig påsk och våffeldagen krockar därför med Långfredagen. Kanske inte det bästa tillfället att fira med våfflor för den som vill följa kyrkoårets stämningar. Maria finns påtagligt närvarande i vår kyrkas utsmyckningar. Mest påfallande är den vackra träskulpturen som vanligen står bredvid dopfunten direkt till vänster när man kommer in i kyrksalen men som på Mariadagarna lyfts fram hit.

I vår kyrka har vi en ganska kluven inställning till Maria och vi som kristna skiljer oss ganska mycket åt i synsätt även i den här församlingen. Det behöver vi först kunna prata om utan att förlora vår enhet i Kristus. Ett gott teologiskt samtal i vår lutherska tradition ska alltid utgå från bibelns ord. Avståndsstagandet till att tillbe något skapat, och dit hör människan, är en fundamental tanke inom judendomen och kristendomen. Det är ett huvudtema i bibeln. Gud är inte en del av skapelsen som i många naturreligioner men även mycket nutida andlighet. Gud är skild från sin goda skapelse och inget skapat skall tillbes eller anropas om hjälp i nöden hos den bedjande kristen. Därför är det främmande att bedja till Maria, Lucia eller någon annan människa. Det är till Gud ensam vi ska vända oss med vår bön och då gärna i Jesu namn. Vi bör även medvetet ta spjärn mot bibelns löften i vår bön. Det finns inte heller någon anledning att be till dessa döda personer om förbön. Självklart skall vi som lever be för varandra. Men vi kan strängt taget inte veta vilka som är saliga. Domens dag har ju inte inträffat ännu, dagen då levande och

döda skall dömas utifrån sina gärningar. Inte ens när det gäller fromma personer som Johannes döparen kan vi veta. Så här säger nämligen Jesus: *"Ingen av kvinna född har trätt fram som är större än Johannes döparen, men den minste i himmelriket är större än han."* Matt. 11:11. Samma sak gäller även Maria. Maria skall hedras och äras som Guds moder men hon var inte gudomlig eller felfri. Flera bibeltexter talar om hennes brister vilket Luther utifrån bibelordet nämner gång på gång i sina predikningar i polemik mot de som på fel sätt betonar hennes storhet. Bl. a. säger han att *"Lovet till jungfru Maria är bara lögnaktigt sladder"*. 1 e. Tretondagen. Samtidigt bejakar han hennes storhet vilket framkommer tydligast i hans kommentar över Magnifikat. Men det finns en gräns som inte får passeras vilket sker när man idealiserar henne och tar ifrån henne sin mänsklighet.

Det är Gud som är alla goda gåvors givare och vi kan inte göra oss förtjänta av dem genom egen prestation och det kunde inte Maria heller. Här blir konflikten kring heliga personer tydlig. Enbart av nåd - inte min förtjänst, är grundtonen också i Martin Luthers undervisning om Maria. Maria skall prisas salig, men inte för sina egna egenskapers skull utan för uppdragets storhet skall hon prisas salig. Hon berömmar sig inte för sitt jungfruskap, eller sin ödmjukhet eller lydnad utan bara av att Gud nådig och gudomlig har sett till henne. Lycklig hon som fick bära Guds son in i världen, inkarnationens stora mysterium. Luther översätter gärna ordet ödmjukhet med intighet. Gud har sett till Marias intighet, eller snarare kan man säga att han ser henne trots hennes intighet, och en sådan intighet är inget att visa upp såsom förtjänst. Fattigdom betyder öppenhet, att vara disponibel. Bristen är ingen förtjänst. Lycklig hon som fick stå Jesus så nära. Stackars hon som fick se sin egen son torteras till döds. Lycklig hon som fick se sin son förvandla vatten till vin. Stackars hon som var så kluven i sitt förhållande till honom att hon i sin förtvivlan trodde han var från vettet. I Mark. 3:21 står det att Jesu släktingar försökte ta hand om honom i tron att han var från vettet. I det sammanhanget nämns också Maria. Och jag förstår henne. Just kluvenheten gör henne trovärdig för du och jag är lika kluvna. Vi får bejaka vår kluvenhet utan att förtvivla. Maria står vid vår sida. Låt oss i Marias exempel finna tröst och ära henne som Gudaföderska men inte himladrottning. Salig, salig, salig hon som fick se in i hans ögon.

Lycklig Maria som fick bära Jesus i sin kropp. Lyckliga vi som får ta emot Jesus i våra hjärtan just nu och smaka honom som bröd och vin just i dag. Vi är lyckligt lottade, vi är saliga. Vi förenas av Jesus som är vår salighet. Han som dog på korset för alla människors frälsning. Till Gud vår Fader får vi rikta alla våra böner i Jesu namn förvissade om att inga medlare behövs, att skiljemuren är nedriven. Om vi har olika syn på Maria får detta inte komma oss emellan. Men det betyder inte att bibelordets sanningar inte skall försvaras med kraft. Låt oss tillsammans fördjupa vår förståelse av Guds stora besök bland oss människor genom att flitigt läsa bibeln utifrån en gemensam nyfikenhet som betyder att vi alla har något mer att upptäcka. Men framförallt: *Låt oss Ha fördrag med varandra i tålmod och kärlek. Sträva efter att med friden som band bevara den andliga enheten: en enda kropp och en enda ande, liksom ni en gång kallades till ett och samma hopp.* (Ef. 4).